

SPRÅKSTÖRNING

Språkstörning är en funktionsnedsättning som yttrar sig i svårigheter att tala och att förstå språk. Den som har språkstörning har avvikande uttal och grammatik, begränsat ordförråd och nedsatt ord- och meningsförståelse, vilket kan skapa problem i vardagen både med sociala kontakter och lärande. Språkstörning märks tydligast hos barn och ungdomar men svårigheter kan kvarstå även i vuxen ålder.

SYMPTOM

Språkstörning ser olika ut hos olika individer. Vid tal- och språkstörning är barnets språkförmåga påtagligt nedsatt jämfört med andra jämnåriga. Språkutvecklingen är långsam. Det är svårt att lära sig nya ord och en person med språkstörning kan vara svårförståelig, till och med för närstående.

En språkstörning omfattar något eller flera av följande språkliga områden:

- språkljud och hur de kombineras, talets rytm och språkmelodi – fonologi
- ordböjning och satsbyggnad – grammatik
- ords betydelse och ordanvändning – semantik
- situationsanpassad språkanvändning – pragmatik

Språkstörning kan förekomma med andra funktionsnedsättningar som exempelvis uppmärksamhetsstörning, hörselskada, koncentrationsnedsättning eller rörelsehinder.

DIAGNOS OCH BEHANDLING

Man kan inte bota språkstörning. Det är viktigt att föräldrar och andra vuxna förstår vilka behov barnet har, så att förväntningar och krav blir lagom stora. Behandling ges av logoped. Genom att använda andra uttrycksätt än tal som bilder och tecken så kallat GAKK (Grafisk Alternativ och Kompletterande Kommunikation) respektive TAKK (Tecken som Alternativ och Kompletterande Kommunikation) underlättas förståelse och uttrycksförmåga för personer med språkstörning. I skolan är det avgörande att barnen får specialpedagogisk stöd. Det är viktigt att beakta behovet av anpassningar för elever med grav språkstörning. Det gäller metoder, materiel, lokaler, gruppstorlek, Alternativ och Kompletterande Kommunikation (AKK) och tekniska hjälpmedel. I vissa kommuner finns det språkförskolor och språkklasser där det i personalen finns specialpedagoger och logoped. Det finns en statlig specialskola för elever med allvarlig språkstörning. För att hjälpa ett barn med språkstörning att utvecklas är det viktigt med råd och stöd både till barnet och till alla som regelbundet träffar det.

FORSKNING

Forskning har visat att hjärnan fungerar annorlunda hos personer som har språkstörning. Det gäller framför allt funktioner som är viktiga för att man ska kunna uppfatta och tolka språkljud, konstruera grammatiska mönster samt planera och organisera sin talmotorik. Vad detta beror på är inte helt klart, men forskning talar för att ärftliga faktorer spelar stor roll och att språkstörning även kan orsakas av skador under fostertid respektive förlossning.

VISSTE DU ATT

- Språkstörning är en funktionsnedsättning som yttrar sig i svårigheter att tala och att förstå språk.
- 1-2% av barn i skolåldern har en allvarlig språkstörning. För en del är funktionsnedsättningen lindrigare än för andra.
- Språkstörning är vanligast hos barn men även vuxna kan ha språkstörning. Fler pojkar än flickor drabbas av språkstörning.
- Omgivningens möjlighet till förståelse, anpassning och stöd är av avgörande betydelse för personer med språkstörning.